

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»**

Інститут культури і мистецтв

**ТВОРЧІ ПОШУКИ В ГАЛУЗІ МИСТЕЦТВА
ТА ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ:
ТРАДИЦІЇ, СУЧАСНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**МАТЕРІАЛИ
ІХ РЕГІОНАЛЬНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
20 березня 2014 року**

**Луганськ
2014**

УДК 7:37.06
ББК 85.31.551.3

Творчі пошуки в галузі мистецтва та художньої освіти: сучасність та перспективи :
Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (20 березня 2014 року). –
Луганськ : ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2014. – ... с.

Редакційна колегія:

кандидат педагогічних наук, професор, Заслужений працівник культури України,
директор Інституту культури і мистецтв

ЛНУ імені Тараса Шевченка Гвоздєва Н.П.,

кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора

ІКМ з навчальної роботи Федоріщева С.П.,

кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри хореографії
Ірдинєнко К.О.

доктор філософських наук, завідувач кафедри
образотворчого мистецтва та професійної майстерності **Зюзіна Т.О.**

Збірник об'єднує матеріали доповідей, присвячених теоретико-методологічним
проблемам художньої освіти та мистецької творчості.

Публікації подаються мовою оригіналу.

Рекомендовано до друку на засіданні науково-методичної комісії
ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
(протокол № ___ від ___ квітня 2014 року)

© Автори статей

© ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса
Шевченка»

ЗМІСТ

ОБРАЗОТВОРЧЕ ТА ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО

Галак Н. В. Створення індивідуального художнього образу в кераміці.....	8
Заблодська О. С. Можливості музейної педагогіки в підготовці майбутніх вчителів образотворчого мистецтва.....	16
Ильина Н. В. Формирование художественно-образного видения студентов художественно-графических факультетов в процессе рисования с натуры.....	27
Назаров Г. Б. Актуальні тенденції становлення та розвитку образотворчого мистецтва початку ХХ ст.	36
Черних О. О. Формування художньо-естетичної культури майбутніх графічних дизайнерів засобами фотомистецтва: методичний аспект	
Сівак А. М. Історія Донського козацтва: до проблеми символіки.....	
Бондаренко А. О. Художньо-виразні засоби та символіка іконопису як виду живопису.....	
Давидова П. С. Орнаментика як вид декоративно-прикладного мистецтва в історичному аспекті	
Зюзіна О. А. Роль композиційних засобів у створенні календаря.....	23
Козяр Є. В. Кельтське мистецтво як віддзеркалення традицій народів Північної Європи.....	29
Кононенко О. В. Вітражне мистецтво: історико-художні особливості розвитку та техніки.....	33
Перепелиця М. С. Авангардизм як художній напрям у художній культурі початку ХХ століття.....	40
Рудомизова О. І. Художня творчість Тараса Шевченка періоду заслання.....	45
Солом'яна О. М. Традиційна технологія петриківського розпису.....	47
Трубіцина М. Ю. Вплив міфології та обрядовості на світогляд українців».....	50
Чечиль О. В. Творчість сучасних сюрреалістів у контексті розвитку модерністських течій.....	55
Чірка Н. А. Історико-культурний аналіз української витинанки.....	59

Апанасова Е.В.	
Техніка виконання бальної хореографії в табличній формі, як метод хореографічного навчання у європейській програмі.....	62
Вільховченко Т.І.	
Проблема формування художньо-пізнавальної діяльності учнівської молоді.....	66
Гордєєва О.Ю.	
Основні чинники професійної майстерності майбутнього педагога-балетмейстера.....	69
Грищенко В.О.	
Отличительные черты бальной хореографии от других танцевальных направлений.....	75
Іванілова І.М.	
Синтез музики і хореографії у діяльності вчителів мистецьких дисциплін.....	77
Іванілова І.М., Ірдиненко К.О.	
Розвиток художньо-творчого потенціалу студентів засобами хореографічного мистецтва....	80
Кравченко Т.В.	
Роль хореографічного мистецтва у формуванні естетичної культури особистості.....	83
Лю Сіньтін	
Влияние современного танца на культуру XXв.....	85
Манятін Д.О.	
Український народний танець як синтез музики і хореографії.....	89
Мартиненко О.В.	
Шляхи підготовки майбутніх учителів хореографії до успішного працевлаштування.....	92
Нікулкіна Д.О.	
Артистичність як показник виконавської майстерності у народно-сценічному танці.....	96
Онопрієнко С.В.	
Українське балетне мистецтво – перлина національної культури в 20-30-х рр. XX ст.....	99
Пуйова В.В.	
Методика підготовки і проведення уроку класичного танцю.....	101
Пуйов В.М.	
Характерный танец на балетной сцене.....	109
Растопора О.В.	
Вплив танцювального мистецтва на фізичний розвиток дітей.....	114
Сердюк Т.І.	
Особливості зображення народного життя в українській танцювальній культурі.....	118
Стибунова А.В.	
Китайська хореографія як феномен національної культури.....	122
Сьон Лидань	
Исследование танца как феномена культуры.....	125
Сяо Санцинлян	
Механизмы танцевального творчества.....	127
Цзян Линцзе	
Предмет и методы психологии танца.....	129
Чалая К.А.	
Особенности использования методик арт-терапии в коррекционной работе педагога.....	131
Шаповалова Т.Ю.	
Танцювальна спадщина України як основа у вихованні національної культури.....	134

Новаторство Д.Кабалевського виявилось у тому, що він відкрив такий зміст і логіку тематизму, який виходить з музики й особливостей її засвоєння і оволодіння дітьми, зробив високе музичне мистецтво доступним і зрозумілим школярам.

У свою чергу, педагог Р.Захаров у своїй роботі визначає: “Репетуючи, балетмейстер встановлює точний темп танцю, стежить за бездоганим ритмом, вимагає, щоб виконання поєднувалося із силою і характером музичного звучання, наприклад, форте або піано, легато або стаккато, які повинні бути відображені і в хореографії. Повний органічний взаємозв'язок між музичним твором і танцювальним, який ми бачимо на сцені у виконанні артистів, - ось ідеал балету і окремого танцю” [2, с. 34].

Поради педагогам хореографам у своїй методиці дає Л.Бондаренко: “Музика є невід'ємною частиною танцю, важливим компонентом у хореографічному мистецтві, в художньому та естетичному вихованні дітей. Не можна розглядати її тільки як ритмічний супровід, що полегшує виконання рухів. Добирати музику слід так, щоб зміст танцювальної постановки цілком відповідає характеру музики і давав би можливість при розробці окремих епізодів пов'язувати дію і руху з музикою” [1, с.7]

У кожній системі є своєрідні нові ознаки, але, водночас, жодна з них не є абсолютно оригінальною. Очевидно, що специфічність будь-якої розглянутої системи полягає не в принциповій новизні елементів, а в їхньому специфічному поєднанні. Але кожна з них вказує на доцільність, важливість, результативність дисциплін. Взаємодія цих видів мистецтв сприяє більш дієвому сприйняттю навчального матеріалу, що позитивно впливає на естетичний, творчий розвиток особистості. Дві дисципліни – музична та пластична – є основою педагогічної і виконавської діяльності. Тож у системі навчання вчителів мистецьких дисциплін повинні бути основними такі навчальні предмети, як: елементарні відомості з теорії музики, питання будови музичної мови, її виразності та вправи для оволодіння музичним інструментом – для вчителів- хореографів та дисципліна музичного руху, основи навчання ритміки та хореографії – для майбутніх педагогів музичного профілю.

Література

1. Бондаренко Л.А. Методика хореографической работы в школе и внешкольных заведениях / Л.А. Бондаренко. – К. : Муз. Украина, 1985. – 221 с. 2. Захаров Р.В. Сочинение танца. Страницы педагогического опыта / Р.В. Захаров. – М. : Искусство, 1983. – 237 с. 3. Куц В., Фролкин В. Предмет «Ритмика» в музыкальном воспитании / В. Куц, В. Фролкин // Художественное воспитание подрастающего поколения: проблемы и перспективы. – Новосибирск, 1989. – 205 с. 4. Падалка Г.М. Учитель, музыка, діти / Г.М. Падалка. – К. : Муз. Україна, 1983. – 144 с. 5. Ростовський О.Я. Методика викладання музики у початковій школі : навч.-метод. пос./ О.Я. Ростовський. – 2-е вид., доп. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. – 216 с. 6. Элементарное музыкальное воспитание по системе Карла Орфа / ред.-сост. Л. Баренбойм. – Сов. композитор, 1978. -368 с.

УДК

І. М. Іванілова, К. О. Ірдиненко

РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті розглядаються проблеми розвитку художньо-творчого потенціалу студентів хореографічної спеціалізації. Аналізується важливість розвитку навчальних і творчих здібностей студентів-хореографів у формуванні творчої особистості майбутніх фахівців. Розглядаються напрямки підходів педагога до навчального процесу, головним завданням якого є розвиток творчого потенціалу кожного студента.

Ключові слова: хореографічне мистецтво, творчість, творчі здібності, творчий потенціал, імпровізація.

Анотация. В статье рассматриваются проблемы развития художественно-творческого потенциала студентов хореографической специализации. Анализируется важность развития учебных и творческих способностей студентов-хореографов в формировании творческой личности будущих специалистов. Рассматриваются направления подходов педагога к учебному процессу, основным заданием которого является развитие творческого потенциала каждого студента.

Ключевые слова: хореографическое искусство, творчество, творческие способности, творческий потенциал, импровизация.

Сучасна хореографія розвивається дуже динамічно. Вона вимагає від фахівців пошуків нової палітри танцювальних жанрів, нових засобів ідейно-емоційної виразності. Сьогодні мистецтво хореографії потребує універсального балетмейстера, який би зміг би органічно поєднувати все жанрове багатство професійного танцю, створювати хвилююче, захоплююче, високохудожнє видовище.

Вплив хореографічного мистецтва на духовне життя суспільства – важливий і значущий. Природа мистецтва танцю є такою, що, звертаючись до серця глядача через художній образ, через пластику і рух, воно формує естетичний ідеал глядача. Світ хореографічної образності диктує свої закони відображення дійсності [1, с. 80-95].

Балет, завдяки своїм зображально-виражальним можливостям, більше, ніж інший вид мистецтва, є далеким від натуралістичних дрібниць, життєвої повсякденності, звичайної достовірності. Разом з тим балетмейстер-композитор танцю не може творити поза дійсністю. Зв'язок має не буквальный, а опосередкований характер, він здійснюється з урахуванням загальних естетичних законів та образності хореографічного мистецтва. Мова танцю – це, насамперед, мова людських почуттів, і якщо слово щось означає, то танцювальний рух виражає, і виражає тільки тоді, коли, знаходячись в єдності з іншими рухами, слугує виявленню образної структури хореографічного твору [2, с. 46].

Узагальненість і багатозначність хореографічної пластики вимагає використання особливих законів відображення дійсності, що ґрунтується на поетичній умовності хореографічних образів. Секрет дії танцю полягає в силі вираження людських прагнень, у передаванні високих почуттів, у відверненні від усього дрібного і випадкового. Хореографічні образи, як правило, несуть у собі відображення етапних, ключових моментів життя, і, завдяки своїй опосередкованості і натхненній піднесеності, можуть збагнути його сутність.

Хореографічне мистецтво включає різні види мистецтва, музику, власне хореографію, драматургію, живопис. Кожен з них стає необхідним компонентом хореографічного образного мислення.

Використовуючи невичерпні можливості пластики людського тіла, хореографія протягом багатьох століть шліфувала і розробляла виражальні танцювальні рухи. В результаті цього складного процесу виникла система танцювальної образності. В мистецтві хореографії, на наш погляд, не можна забороняти і висувати випробувані шляхи стосовно взаємодії зображальних і виражальних засобів. Головне полягає не в тому, які образні засади переважають у того чи іншого балетмейстера, а в тому, яку ідею і як, яким чином він розкриває. Готових “рецептів” стосовно міри зображувальності хореографічної образності ніколи не було і бути не може. Мірилом тут завжди залишиться талант балетмейстера, композитора, художника, їхня здібність до творчої гармонії, до підпорядкування системи зображально-виражальних засобів свого мистецтва єдиному художньому задуму [3, 26-35].

Будучи мистецтвом загальнолюдським, доступним без перекладу людям усіх рас і народів, танець завжди несе в собі визначене національне забарвлення. Мова пластики зрозуміла і доступна в тому “натуральному” вигляді, в якому її створює народ. Хореографія, як вища форма танцювального мистецтва, увібрала в себе ознаки національної специфіки, але міра співвідношення в ньому національного і загальнолюдського має свої особливості. Сучасні хореографі шукають шляхи удосконалення хореографічної образної системи за рахунок виявлення емоційно-виражальної сили танцю [4, с. 57-59].

Творчість – це складний процес продуктивного перетворення дійсності, діяльність, у результаті якої утворюється щось якісно нове, що вирізняється неповторністю, оригінальністю тощо. Творчість передбачає оригінальний склад мислення, тобто спроможність постійно руйнувати звичні межі накопиченого досвіду. Творчість – це властивість людини витончено відчувати і розуміти прекрасне. Специфічні якості творчої особистості пов'язуються з різко вираженою фантазією, відхиленням від шаблону, оригінальністю, суб'єктивністю. Найважливіша риса творця – геніальність. Вона виражається незвичайною концентрацією, напруженою увагою і великим сприйняттям, уміння бачити речі в їхній суті, даром інтуїції, передплачування, вгадування [5, с. 121-134].

Творчі здібності – основа творчості. Здібності являють собою високий рівень розвитку загальних і спеціальних знань, умінь і навичок, але пояснює швидке набуття, закріплення й ефективне використання на практиці. Здібності не можуть існувати інакше, як в постійному розвитку. Здібність, яка не розвивається, якою на практиці людина перестає користуватися, з часом втрачається. Тільки завдяки постійним вправам, пов'язаним із систематичними заняттями такими складними видами людської діяльності, як музика, технічна і художня творчість тощо, ми підтримуємо і розвиваємо відповідні здібності [6, с. 215].

Навчальні і творчі здібності відрізняються одна від одної тим, що перші визначають успішність навчання і виховання, засвоєння людиною знань, умінь і навичок, формування якостей особистості, тоді як інші – створення предметів матеріальної і духовної культури, вироблення нових ідей, відкриттів і винаходів, а саме індивідуальна творчість у різних сферах людської діяльності. Таким чином, на окремі здібності безпосередньо визначають успішність виконання будь-якої діяльності, а лише їх вдале поєднання, саме таке, яке для даної діяльності необхідне. Здібності не тільки визначають успішність діяльності, а й взаємодіють і впливають одна на одну.

Справжнє хореографічне мистецтво, з його чуттєвою природою, творчим духом, володіє дієвою силою, яка може подарувати студентам і викладачам радість багатогранної художньої творчості. Формування творчого потенціалу студентів хореографічної спеціальності може допомогти у вирішенні проблеми розвитку їхнього художньо-творчого потенціалу, оскільки хореографічна творчість є вільним виявленням внутрішнього потенціалу, що ґрунтується на любові до даного виду діяльності [7, с.36-44].

Проблема формування творчої особистості студента особливо актуальна щодо вищих навчальних закладів культури, факультетів художньої творчості, випускники яких свою професійну діяльність будуть здійснювати, працюючи з людьми і для людей. Розвиток творчості студентів передбачає використання педагогічному процесі спеціальних методів та організацію продуктивного творчого мислення на нових принципах.

Творчий підхід педагога може виявитися в створенні нових, цікавих методик навчання, які зумовлять зміни в змісті програми або створення нових комбінацій з відомих методів і прийомів навчання, або керівництво самостійною і творчою діяльністю студентів, спрямовану на створення хореографічних композицій. У першу чергу, потрібно розвивати у студентів фантазію, нестандартне мислення, уяву тощо. Головне – бажання допомогти їм у розвитку їхніх здібностей.

Аналізуючи процес навчання студентів хореографічної спеціалізації, можна відокремити ряд ефективних форм розвитку й удосконалення творчих здібностей, сутність яких полягає у формуванні їхньої активної діяльності, результатом якої є народження нових мистецьких цінностей.

Напрями такої роботи включають в себе колективну творчу діяльність та виконання індивідуальних творчих завдань. Методика колективної творчої діяльності являє собою, перш за все, змагання в творчості, дає можливість навчити студентів прислухатися одне до одного, робити всіх співавторами індивідуальні завдання студентів- один з основних засобів удосконалення якості підготовки молодих спеціалістів. Завдання повинні даватися студенту з урахуванням його можливостей, інтересів і нахилів, спрямованих на його подальший розвиток та удосконалення. Головним в оцінюванні виконання або невиконання програми в цілому є творче зростання студента [8, с. 15-21].

Хореографічна творчість дає широкий простір щодо розвитку творчого потенціалу студентів, дозволяє разом з розповсюдженою виконавською практикою використовувати такий елемент як імпровізація. При створенні навчальних завдань на танцювальну імпровізацію необхідно спиратися на хореографічну підготовку, на тематику імпровізації і музичний матеріал, які можуть викликати у студентів позитивний емоційний відгук. Специфіка імпровізації як активного виду творчості полягає в тому, що студент, передаючи в танці своє індивідуальне ставлення до музичного образу, нікого не повторює, а створює новий продукт творчості.

Як і до проблеми виховання хореографа, так і до питань естетики виконавства доцільно застосувати комплексний підхід, що ґрунтується на цілісній системі функціонування хореографічного мистецтва.

Література

1. **Армашевская К.Н.** Балетмейстер Вайнонен / Клавдия Николаевна Армашевская, Никита Васильевич Вайнонен. – М. : Искусство, 1971. – 290 с. 2. **Бахрушин Ю. А.** История русского балета:

учебное пособие для институтов культуры, театральных, хореографических училищ/Юрий Алексеевич Бахрушин. – изд. 3-е. – М. : Просвещение, 1977. – 287 с. **3. Березова Г. О.** Классичний танець у дитячих хореографічних колективах / Галина Олексіївна Березова. К.: Муз. Україна, 1990. – 256 с. **4. Васильева-Рождественская М. В.** Историко-бытовой танец: учеб. пос. /Маргарита Васильевна Васильева-Рождественская. – М. : ГИТИС, 2005. – 387 с. **5. Захаров Р. В.** Записки балетмейстера / Ростислав Владимирович Захаров. – М. : Искусство, 1976. – 351 с. **6. Захаров Р. В.** Сочинение танца. Страницы педагогического опыта / Ростислав Владимирович Захаров, - М. : Искусство, 1983. – 237 с. **7. Красовская В.М.** Балет сквозь литературу / Вера Михайловна Красовская. – СПб. : Академия Русского балета им. А.Я. Вагановой, 2005. – 424 с. **8. Соколов-Каминский А.А.** Советский балет сегодня / Аркадий Андреевич Соколов-Каминский. – М. : Знание, 1984. – 112 с.

УДК 793.3:37.015.31:7

Т. В. Кравченко

РОЛЬ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА У ФОРМУВАННІ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

Анотація. Масштабність і актуальність проблеми формування естетичної культури висуває особливі вимоги до формування духовного світу вчителя, його особистісних та професійних якостей, зокрема формування належного рівня естетичної культури. У сучасних умовах високий професіоналізм учителя неможливий без творчого пошуку, уміння в процесі навчально-виховної роботи створювати й підтримувати гармонію мети, форм, методів і засобів впливу на учнів. Здатність учителя в усіх ланках своєї професійної діяльності (у навчанні, вихованні, спілкуванні з батьками, населенням тощо) ставити перед собою мету, знаходити оптимальні шляхи її розв'язання на основі добра, краси, гуманних взаємовідносин, а також оцінювати цю діяльність з емоційно-естетичної позиції можливі лише при наявності належного рівня естетичної культури.

Ключові слова: хореографічне мистецтво, естетична культура, мистецтво.

Анотация. Кравченко Т. В. Роль хореографического искусства в формировании эстетической культуры личности. Масштабность и актуальность проблемы формирования эстетической культуры предъявляет особые требования к формированию духовного мира учителя, его личностных и профессиональных качеств, в частности формирование надлежащего уровня эстетической культуры. В современных условиях высокий профессионализм учителя невозможен без творческого поиска, умение в процессе учебно - воспитательной работы создавать и поддерживать гармонию цели, форм, методов и средств воздействия на учащихся. Способность учителя во всех звеньях своей профессиональной деятельности (в обучении, воспитании, общении с родителями, населением и т.п.) ставить перед собой цель, находить оптимальные пути ее решения на основе добра, красоты, гуманных взаимоотношений, а также оценивать эту деятельность с эмоционально - эстетической позиции возможны лишь при наличии должного уровня эстетической культуры.

Ключевые слова: хореографическое искусство, эстетическая культура, искусство.

Annotation. Kravchenko T. V. The role of choreography in shaping the aesthetic cultural identity. The scale and urgency of the problem of formation of aesthetic culture imposes special requirements to the spiritual world of the teacher, his personal and professional qualities, including the formation of an adequate level of aesthetic culture. In the current conditions of teacher professionalism is impossible without creativity and skills in the process of educational work to create and maintain the harmony of purpose, forms, methods and means of influence on students. The ability of the teacher at all levels of their professional activities (training, education, communication with parents, public, etc.) to set goals, finding the best ways to solve it based on the goodness, beauty, humane relationships, and evaluate this activity with emotional aesthetic positions are possible only when there is an adequate level of aesthetic culture.

Keywords: choreography, aesthetic culture, art.

Формування естетичної культури - одна з головних, комплексних по своєму характеру цілей естетичного виховання. В багатоманітних засобах естетичного виховання мистецтву належить особлива, нічим не замінима, виключно активна роль.

Тільки мистецтво розкриває, узагальнює, систематизує досвід естетичних відносин людини, що історично складається, до дійсності і передає його в доступному більшості людей вигляді. Вирішуючи будь-які задачі, воно неодмінно відображає і осмислює естетичні чинники дійсності, а оцінюючи життєві явища, неодмінно піддає їх, крім всього іншого, і естетичній оцінці. До того ж мистецтво викликає у нас естетичні емоції і доставляє естетичну насолоду. Все це робить мистецтво особливо